

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Обліково-економічний факультет
(повна назва факультету)

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

Допустити до захисту
Завідувач кафедри _____
(підпис)
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.
(прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 2016 року

Дипломна робота
магістра
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

з теми **«Організація обліку, аудиту та аналізу витрат на оплату праці в системі управління підприємствами (на прикладі ПАТ «ПІВНІЧТРАНС»)»**

Виконав: студентка VI курсу, групи 4
спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит»
(шифр і назва спеціальності)

_____ Тимофієва С.А.
(прізвище та ініціали)

Керівник Кубік В.Д.

Науковий консультант Муренко Т.О.
(прізвище та ініціали)

Рецензент Мамчур І.В.
(прізвище та ініціали)

ОДЕСА - 2017 рік

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ	7
1.1. Заробітна плата, як важлива ланка системи соціально-трудо-вих відносин.....	7
1.2. Побудова синтетичного і аналітичного обліку праці та її оплати.....	18
1.3. Проблеми і перспективи розвитку обліку заробітної плати в Україні.....	25
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ПАТ «ПІВНІЧТРАНС»	31
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Північтранс».....	31
2.2. Облік і документальне оформлення нарахування заробітної плати та порядок формування витрат.....	35
2.3. Утримання із заробітної плати: порядок відображення в обліку підприємства.....	54
2.4. Автоматизація розрахунків з оплати праці.....	62
2.5. Економічне моделювання формування витрат на оплату праці.....	71
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА АУДИТ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НА ПАТ «ПІВНІЧТРАНС»	76
3.1. Мета, завдання та джерела аудиту праці та її оплати.....	76
3.2. Методика проведення аудиту праці та її оплати на ПАТ «Північтранс».....	81
3.3. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві ПАТ «Північтранс».....	94
3.4. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту витрат на оплату праці на підприємстві.....	101
ВИСНОВКИ	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	112
ДОДАТКИ	120

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки відбулися помітні зміни в оплаті праці, яка залежить вже не тільки від результатів праці робітників, а й від ефективності діяльності виробничих підрозділів.

Облік та аудит витрат на оплату праці є однією з найважливіших складових системи обліку та контролю на підприємстві. Облік витрат на оплату праці додатково ускладнюється тим, що різні види оплати праці мають різні джерела фінансування. Це ж саме стосується і оплати праці різним категоріям працівників.

Законодавство України встановлює норми мінімальної оплати праці та певних доплат за роботу в позаурочний час, в святкові та вихідні дні тощо. Через це з метою дотримання чинного законодавства необхідно і важливо правильно здійснювати облік витрат на оплату праці. Важливим є правильний облік витрат на оплату праці і з точки зору податкового обліку.

В сучасних умовах правильний і головне дієвий облік витрат повинен стати не лише як засіб дотримання вимог чинного законодавства, а й як джерело надійної інформації для подальшого контролю та управління витратами на оплату праці. Проблема управління витратами на оплату праці полягає в тому, що кожен власник прагне мінімізувати будь-які витрати, адже це збільшить його прибуток. Та й об'єктивно на кожному підприємстві є свій максимальний рівень витрат на оплату праці, при перевищенні якого підприємство просто стає збитковим. З іншої сторони надмірне скорочення витрат на оплату праці призводить до послаблення мотивації працівників, зниженню трудової дисципліни, недобросовісному виконанню персоналом своїх обов'язків і, навіть, відтоку найбільш сумлінних і кваліфікованих працівників. Тому основна задача управління витратами на оплату праці - це знайти оптимальний рівень таких витрат, що забезпечував би і прибутковість підприємства і достатню мотивацію працівників.

Важливе місце в управлінні витратами на оплату аналіз та контроль витрат на оплату праці. Облік витрат на оплату праці має бути організований таким чином, щоб не лише забезпечувати складання фінансової, статистичної та інших видів звітності, а й подавати інформацію про витрати на оплату праці у вигляді, придатному для подальшого аналізу та обґрунтування управлінських рішень. На жаль на більшості підприємств бухгалтерія виконує роль простого центру обліку інформації. Проте в сучасних умовах функції бухгалтерського обліку повинні не обмежуватися обліком тієї чи іншої інформації, а й доповнюватися аналізом її та контролем.

При цьому повинна бути налагоджена взаємодія бухгалтерської, планової, фінансової та інших служб підприємства, щоб забезпечити облік, аудит і управління витратами на оплату праці.

Облік витрат в цій системі виступає як один з головних елементів, як інформаційна база на основі якої розробляється стратегія і тактика контролю та управління за витратами на оплату праці. На жаль на багатьох підприємствах весь процес управління та контролю витратами на оплату праці зводиться просто до механічного їх обліку. Рішення в цій сфері часто приймаються спонтанно, необґрунтовано, що часто призводить до грубих управлінських помилок. Все вищезгадане і визначає актуальність теми обраної дипломної роботи.

Метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку. Проте процес отримання прибутку нерозривно пов'язаний з затратами. Проблема ефективності управління затратами полягає в тому, що ресурси підприємства обмежені, тому ключовим є така організація управління витратами при якій за найменшої з можливих величини затрат підприємство отримує максимальний прибуток. Підприємства зацікавлені в отриманні стабільних прибутків, загальна величина яких давала б змогу забезпечувати технічний розвиток підприємства, розвивати виробництво та виплачувати дивіденди.

Тому проблема економії витрат є однією з ключових у побудові управління підприємством. Але ефективна економія витрат буде можлива за

умови налагодження дієвої системи обліку витрат, їх аналізу на основі системи обліку, та пошуку шляхів зменшення витрат, щоб збільшити прибуток. Все це разом складає систему управління формуванням витрат на підприємстві, ключовою ланкою якої є облік витрат.

Питання оплати праці завжди викликали зацікавленість вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, таких відомих українських вчених-економістів: Акімова Н.В., Білухи М.Т., Богині Д., Бутинця Ф.Ф., Дороша Н.І., Іваненко С.В., Сопко В.В., Ткаченко Н.М., Усача Б.В. Питання реформування оплати праці в Україні висвітлювали А. Калина, А. Колот, Крищенко, С. Соломонов, Н. Ткаченко та інші. Проблемні питання привертають увагу і зарубіжних авторів таких, як Андрєєва В.А., Данилевського Ю.А., Соколова Я.В., Шеремета А.Д., Саліна В.Н. та інших. На наш погляд, найбільш відповідають сучасному періоду розвитку такі форми заробітної плати, як почасова, відрядна та безтарифна. Важливими показниками, що характеризують оплату праці в Україні, є середня і мінімальна заробітні плати.

На сьогодні спостерігається велика диференціація заробітної плати між окремими соціальними групами. Заробітна плата перестала бути стимулюючим фактором, що ускладнює проведення мотивувальної політики. Удосконалення системи організації оплати праці підприємства в контексті створення ефективного мотиваційного механізму повинно базуватися на дотриманні конституційних прав і свобод людини на працю, що дозволить заробітній платі відігравати ту роль, яку вона повинна виконувати у реалізації соціальних прав людини і, перед усім, його права на працю.

Перехід до ринкових відносин потребує радикального переосмислення змісту, методів та інструментарію планування виробництва. Це особливо стосується найважливішої ланки - планування витрат і вартісних показників плану виробництва. Адже потрібен концептуально новий підхід до планування витрат виробництва з урахуванням відсутності централізовано встановлюваних цін, ринкової кон'юнктури, яка швидко змінюється, конкуренції серед товаровиробників.

Метою дипломної роботи є систематизація наукових, методологічних та практичних знань обліку, аналізу та аудиту витрат на оплату праці та соціальні заходи.

Під час виконання роботи були вирішені такі **завдання**:

- розглянуто теоретичну основу побудови системи обліку витрат на оплату праці на підприємстві;
- оцінено стан аналізу та аудиту витрат на оплату праці;
- розглянуто аналітичний та синтетичний облік розрахунків з оплати праці;
- проаналізовано проблеми і перспективи розвитку обліку заробітної плати в Україні, а також шляхи вдосконалення обліку та аудиту витрат на підприємстві.

Об'єктом досліджень є система обліку, аналізу та аудиту витрат на оплату праці ПАТ «ПІВНІЧТРАНС».

Предметом дослідження являється організація обліку, аудиту та аналізу витрат на оплату праці в системі управління підприємствами.

Методологічною основою виконання дипломної роботи є: наукові розробки вітчизняних і зарубіжних економістів з обліку й аналізу витрат на оплату праці.

Інформаційною базою дослідження стали Закони і законодавчі акти України з питань обліку, аудиту, аналізу та інших питань економіки, національні стандарти бухгалтерського обліку, план рахунків бухгалтерського обліку. До того ж використані публікації статистичних і наукових установ, праці вітчизняних, зарубіжних учених і фахівців в області праці і заробітної плати, практичні дані ПАТ «ПІВНІЧТРАНС», його фінансова та податкова звітність, усні консультації працівників підприємства, а також ресурси мережі Інтернет.

Практична цінність роботи полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку, аудиту та аналізу розрахунків з оплати праці на ПАТ «ПІВНІЧТРАНС».

ВИСНОВКИ

Питання нарахування заробітної плати, а також податкового і бухгалтерського обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства.

Заробітна плата – це точка перетину інтересів багатьох: підприємства, працівника, податкової тощо. Кожна з цих сторін оцінює значення заробітної плати, якщо не як найважливіших. У зв'язку з цим важко переоцінити значення роботи бухгалтера, пов'язаної з обліком витрат на оплату праці. Вона, як правило, найбільш складна та трудомістка.

Згідно з цим бухгалтерський облік на підприємстві повинен забезпечувати: точний розрахунок заробітної плати кожного робітника відповідно до кількості і якості витраченої праці, що діють формами і системами його оплати, правильний підрахунок утримань із заробітної плати; контроль за дисципліною праці, використанням часу і виконанням норм виробітки робітниками, своєчасним виявленням резервів подальшого росту продуктивності праці, витратою фонду заробітної плати (фонду споживання) і т.п.; правильне нарахування і розподіл по напрямках витрат відрахувань.

Основою ефективної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання виступає чітко налагоджена система урахування і контролю. Незалежно від форми власності фірмі необхідний бухгалтерський облік як основа, що підтверджує юридичну і фінансову обґрунтованість дій організації, її взаємодії з органами державного керування і правопорядку і дотримання встановлених норм і правил.

Останнім часом законодавчі і нормативні документи, що регламентують оподатковування витрат на оплату праці, змінювалися досить часто і кардинально. У цих документах багато разів вносилися зміни і доповнення відповідними законами України, які стосувалися безпосередньо зміни бази оподатковування, тому бухгалтеру важливо знати, як здійснювати оподаткування тієї або іншої виплати в даний час.

Особлива увага приділена порядку проведення індексації заробітної плати, і виплати компенсації робітникам утрати частини заробітної плати в зв'язку з затримкою термінів її виплати.

З метою виконання задач, що стоять перед обліком, на підприємстві обов'язково ведеться контроль:

- за чисельністю персоналу та використанням робочого часу;
- за правильністю документального оформлення виробки робочих та службовців;
- за своєчасним нарахуванням заробітної плати та допомог, а також їх видаванням;
- за своєчасним утриманням сум податків та перерахування їх до бюджету;
- планування звітів про працю.

При виконанні дипломної роботи :

- вивчили діючу практику обліку нарахування та виплат заробітної плати на ПАТ «Північтранс», зокрема;
- ознайомилися з діючою в Україні нормативно-законодавчою базою, яка регулює облік оплати праці;
- ознайомилися з порядком документального оформлення операцій з оплати праці;
- розкрили поняття праці, форми суть та види заробітної плати;
- розглянули порядок утримання із заробітної плати;
- охарактеризували порядок оформлення розрахунків з працівниками та виплати заробітної плати;
- розкрили особливості синтетичного та аналітичного обліку заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків;

Загалом бухгалтерський облік тісно пов'язаний із багатьма категоріями економічних наук, і насамперед - із категоріями споживчого ринку - ціною, рентабельністю, прибутком, фінансовою усталеністю, ліквідністю. Бухгалтерський облік служить першоосновою ефективної господарської діяльності.

Отже, метою дослідження дипломної роботи було систематизація наукових, методологічних та практичних знань обліку, аналізу та аудиту витрат на оплату праці та соціальні заходи, висвітлення теоретичних знань пов'язаних із обліком та аналізом заробітної плати та перевірка їх доцільності у практичному застосуванні на прикладі даних про заробітну плату ПАТ «Північтранс». Відповідно до цього в теоретичній частині акцентується увага на поняття „заробітної плати”, звертається увага на визначення та погляди різних економістів-науковців, стосовно суті заробітної плати.

Наступним етапом роботи дослідження була організація обліку заробітної плати, детально розглянуто методику ведення бухгалтерського обліку із розрахунків по заробітній платі – а це облік первинних документів; побудова синтетичного і аналітичного обліку праці та її оплати.

Дослідження за обраною темою проведено на ПАТ «Північтранс». Починаючи з короткої організаційно-економічної характеристики об'єкта дослідження, поступово і доступно, використовуючи з боку теоретичної сторони аналізованих об'єктів, явищ, і процесів метод аналітики, який в повній мірі спрощує бачення проблеми; зрозуміле пояснення методики розрахунку заробітної плати працівників тощо, (було встановлено, що на підприємстві використовується погодинна система оплати праці); далі проведено аналіз динаміки заробітної плати в ПАТ «Північтранс».

Аналіз здійснився за допомогою визначення ефективності використання робочої сили, де ми побачили, що на підприємстві у 2015 році порівняно з 2014, відбувається збільшення продуктивності праці за всіма її складовими (середньорічна, середньоденна і середньогодинна продуктивність праці одного робітника). Середньорічна продуктивність праці одного робітника збільшилась з 41,8 тис. грн. у попередньому році до 48,1 тис.грн. у звітному році. В свою чергу визначення економії (перевитрат) робочої сили показали, що за аналізований період на підприємстві відбулася економія у використанні робочої сили на 8,73%. В результаті проведеного аналізу встановлено, що спостерігається зростання заробітної плати в позитивному напрямку, проте

дуже помірно. На перший погляд все дуже гарно, але ПАТ «Північтранс» зараз переживає не найкращі роки, так як у 2015 році підприємство мало збиток.

Це, звісно, є негативним явищем, але надія на покращення звичайно є. Отже, для того щоб не допустити подібних негативів у роботі ПАТ «Північтранс» необхідно переглянути стимулювання праці та її мотиваційних прийомів. На мою думку необхідно завше стимулювати працівника бути успішним та продуктивним, використовуючи не тільки матеріальні прийоми, а й соціальні.

А на рахунок мотиваційних прийомів то для забезпечення стимулюючого впливу систем преміювання на ефективність праці працюючих треба дотримуватися таких головних вимог:

- визначитися з метою преміювання, яка може полягати у: підвищенні технічного рівня та якості виконаної роботи, продуктивності праці та
- обсягів реалізації послуг з пасажирських перевезень;
- зниженні та економії усіх видів витрат;
- встановлювати показники преміювання, які залежать від результатів праці тих або інших груп або категорій працівників;
- кількість показників не повинна перевищувати двох - трьох; умови та показники преміювання не повинні суперечити один одному, щоб поліпшення одних показників не викликало погіршення інших.

Здійснюючи побудову або удосконалення організації обліку оплати праці, підприємства мають підходити до цього питання обґрунтовано, враховуючи доцільність, використовуючи результати наукових досліджень, передового досвіду.

Розробляючи внутрішні документи (положення про оплату праці, про преміювання та інші), необхідно:

- розширювати практику персоніфікації ставок і окладів найбільш кваліфікованим працівникам, орієнтованим на підвищення ефективності праці;
- враховувати галузеві особливості, зокрема при створенні системи стимулювання, встановлювати спеціальні, специфічні фактори оцінок робіт для

методу бальної системи преміювання, для кожної категорії персоналу, посилюючи регуляторну і стимулювальну функції заробітної плати;

- до переліку факторів та критеріїв оцінювання умов преміювання включати рівень кваліфікації, ступінь відповідальності виконаної роботи, рівень професійної майстерності, ініціативності, стаж роботи, результати кваліфікаційної атестації робітників тощо, які відповідають сучасним реаліям, тактиці та стратегії управління підприємством, його підрозділами й персоналом.

Від організації обліку оплати праці залежить якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

Разом з тим, одним із важливих напрямів підвищення ефективності розрахунків є систематичне проведення комплексного аналізу стану, динаміки та структури розрахунків з оплати праці з метою виявлення загальних тенденцій та закономірностей її розвитку і запобігання виникнення помилок.

Отже, на нашу думку, практичне впровадження даних рекомендацій дозволить якісно поліпшити діючу систему обліку праці і заробітної плати у ПАТ «Північтранс».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. №322-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. - Назва з екрану
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2016. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. - Назва з екрану
3. Закон України „Про відпустки” від 15.11.1996 р. № 504 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>. - Назва з екрану
4. Закон України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” від 02.03.2000 р. № 1533 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1533-14> - Назва з екрану
5. Закон України „Про загальнообов’язкове державне соціального страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” від 18.01.01 р. № 2240 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>. - Назва з екрану
6. Закон України „Про охорону праці” від 14.10.92 р. № 2694[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>. - Назва з екрану
7. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.93р. №3125 з доповненнями і змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua> - Назва з екрану
8. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996- XIV з доповненнями і змінами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. - Назва з екрану
9. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що призвели до втрати працездатності» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV зі

- змiнами i доповненнями. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>. - Назва з екрану
10. Закон України «Про колективнi договори i угоди» вiд 01.09.93р. № 3356-ХІІ з доповненнями i змiнами. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>- Назва з екрану
11. Закон України «Про оплату працi» вiд 24.03.95 р. №108/9, зi змiнами i доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>. - Назва з екрану
12. Інструкцiя про застосування Плану рахункiв бухгалтерського облiку активiв, капiталу, зобов'язань i господарських операцiй пiдприємств i органiзацiй, затверджена наказом Мiнiстерства фiнансiв України вiд 30.11.99р. № 291 [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/-show/z0893-99>. - Назва з екрану
13. Положення (стандарт) Бухгалтерського облiку № 26 «Виплати працiвникам», затверджений наказом Мiнiстерства фiнансiв України вiд 28.10.03р. № 601.[Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/26.htm>. - Назва з екрану
14. Порядок обчислення середньої заробiтної плати» затверджений Постановою КМУ вiд 08.02.1995 №100. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua> - Назва з екрану
15. Про затвердження iнструкцiї зi статистики заробiтної плати: наказ Держкомстату України вiд 13 сiчн. 2004 р. № 5. – (норм. документ Держкомстату України. Наказ) / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>. - Назва з екрану
16. Про затвердження типових форм первинної облiкової документацiї зi статистики працi : наказ Держкомстату України вiд 25.12.2009 № 496. - (норм. документ Держкомстату України. Наказ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_32/pg_gnnvxf/index.htm - Назва з екрану

17. Азарова А.О. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства // Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2005. - № 3. - С. 17-24.
18. Артюх О. В. Облік та аудит розрахунків з оплати праці: виявлення проблематики / О. В. Артюх, Г. Б. Голубан // «Сильна економіка України: пріоритетні напрямки розвитку»: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль. 2014. – С. 49-53. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3647> – Назва з екрану
19. Аудит, надання впевненості та супутні послуги / Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики.: Видання 2013 року / Пер. з англ. мови.- К.: ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2007.-С. 127-1164.
20. Богиня Д. П., Грیشнова О.А. Основи економіки праці: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2004. – 274 с.
21. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підр.для студ.-- 2-е вид. Перер. і доп. -Жит.: ПП., «РУТА», 2006. - 672с.
22. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2004. - 608 с
23. Бухгалтерський облік у галузях економіки : Підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Б. Захожай, М.Ф. Базась. – К.: МАУП, 2005. – 968с.
24. Верига Ю.А. Звітність підприємств. Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 656 с.
25. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. - К.: Лібра, 2003. - 704 с.
26. Горбач Л. М. Ринок фінансових послуг: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2006. - 435, с.
27. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку / За ред. Кужельного М.В. - К.: А.С.К., 2003. - 266 с.
28. Гришагіна Н. Визначення розміру заробітної плати для розрахунку виплат із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням //Баланс-бюджет, №9 (90), 2006.- с. 35-37
29. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними

- стандартами: Навч. посіб / І.В Жолнер. - К.: ЦУЛ, 2012. – С. 368
- 30.Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні: Навчальний посібник для студентів вузів.- К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 847с.
- 31.Задорожний З.П. Проблеми обліку витрат на оплату праці в будівництві // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. -№ 10.- с.37-42.
- 32.Інформаційне забезпечення управління підприємством в умовах сталого розвитку: Монографія / під ред. Н.О. Лоханової. – Одеса: ОНЕУ, 2016 – 344с.
- 33.Катеринець Н. Облік праці за новими формами // Дебет-Кредит – 2014. - № 5. – С. 26-27.
- 34.Кашінська Н.Г., Нікітіна Л.П. Вимоги до аудиторського висновку: Бухгалтерський облік і аудит, - № 4. - 2004, - с.49
- 35.Клименко О.В. Інформаційні системи і технологій в обліку: навч. посіб. / О.В. Клименко - К.: ЦУЛ, 2008. - 320 с.
- 36.Ковальчук М. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник/ Михайло Ковальчук,; М-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ. - 2005. - 390 с.
- 37.Кочетков В.М., Омельченко О.В. Основи аналізу діяльності підприємства. - К.: "Каравела" - 2003. - 96 с.
- 38.Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навч. посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури - 2005. – 349с.
- 39.Кривцунова Е.В. «Школа начинающего бухгалтера» // Центр «Консульт», 2006 г. - с.244-248.
- 40.Крищенко К. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці / К. Крищенко // Україна: аспекти праці. - 2007. - № 6. – С. 9-15
- 41.Кубик В. Д. Облікова політика як інструмент стратегії розвитку підприємства / В. Д. Кубик // Міжнародна науково-практична конференція, «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів:проблеми науки та

- практики»: у 2-х частинах. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2015. – Ч.1. – С. 104-106.[Електронний ресурс] - Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3942>
- 42.Кубик В. Д. Основи учетної політики в інформаційному забезпеченні учета, контролю і управління підприємством / В. Д. Кубик // Матеріали 1 Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасна економічна наука: нові гіпотези, тенденції та перспективи розвитку». – Луганськ:Ноулідж, 2013. – С. 241-244. [Електронний ресурс] - Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2078>
- 43.Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Навч. посібник. - К.: Каравела, 2005. - 448 с.
- 44.Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: [навч. посіб.] / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Вища школа, 2004, – 476 с.
- 45.Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні. - К.: ЦНЛ. - 2006. - 556 с.
- 46.Линенко А.В. Сутність й аналіз трудового потенціалу підприємства за показниками ефективності його використання [Текст] / А.В. Линенко, О.Л. Шевченко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2008. – №4. – С. 111-116
- 47.Лукашевич В.В. Основи управління персоналом. Учебное пособие. 3-е изд. перераб. и доп. – М.: ООО «КноРус». -2012. – 272 с.
- 48.Матюх С.А. Основні економічні фактори формування заробітної плати на сучасному етапі розвитку України// Вісник Хмельницького національного університету. - 2006.- № 2.-С. 159-163.
- 49.Матюх С.А. Оцінка змістовності праці та мотивація в системі оплати: аналіз перспектив розвитку // Вісник Технологічного університету Поділля.- 2004.- Ч.2.-Т.2, №1.-С. 88-93.
- 50.Мельник Т.Г. Ефективність праці: методи вимірювання продуктивності праці та її оплати / Т.Г. Мельник // Теоретичні та прикладні питання

- економіки: Збірник наукових праць. – К.: ВПЦ “Київський університет, 2005. – Вип.7. – С.291-296
- 51.Мельник Т.Г. Теоретичні підходи до системи обліку та аналізу розрахунків з оплати праці / Т.Г. Мельник//Управління розвитком, 2010. – 122 с.
- 52.Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Підручник - К: КНТЕУ, 2011. - 514 с.
- 53.Моссаковський В., Кононенко Т. Невирішені питання обліку оплати праці // Бухгалтерський облік і аудит. - №2– 2013. – 21 с.
- 54.Нестеренко Ж. К. Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник/ Ж. К. Нестеренко, А. В. Череп; М-во освіти і науки України, ЗНТУ. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 122 с.
- 55.Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації: Монографія/ за ред. д.е.н. Максимової В.Ф. – Одеса, ОНЕУ, - 2014. – 461с.
- 56.Облікова політика підприємства : навч. посіб. / Ю.А. Верига, В.А. Кулик, Ю. О. Ночовна, С. Ю. Іванюк. - Київ : Центр учб. літ., 2015. - 312 с.
- 57.Особливості розрахунків з оплати праці та шляхи їх оптимізації / М.С. Карпа // Бухгалтерський облік, аналіз і контроль в системі управління підприємства: матеріали V науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених; [відповідальний за випуск Бачинський В.І.] – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2010. –с. 111-113
- 58.Оспіщев В. Удосконалення обліку витрат виробництва в підприємствах ресторанного господарства //Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - № 3. - С. 16-19.
- 59.Павловська О. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств //Фінанси України. - 2003. - № 11. - С. 54-61
- 60.Папінова О. Оплата праці на підприємствах //Баланс-агро Всеукраїнська бухгалтерська газета, №6 (114), 2006.- с. 8
- 61.Погребняк С. Коротко про важливе // Бухгалтер.-2007р.- №13 (301). – с.35

62. Прийняття та звільнення з роботи / під ред. А.Феофілова - К.: [Ін-т громад. суп-ва] -2003,- с.48
63. Рудницький В.С. та ін. Організація первинного обліку та економічного аналізу. - К.: "Професіонал", 2004. - 480 с.
64. Савицька Г. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник/ Глафіра Савицька,. - К.: Знання, 2004. – 653 с.
65. Савчук В.П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент. - 3-е изд. - К.: Companion Group, 2008. - 880 с.
66. Саханевич К.В., Чубай В.М. Визначення рівня суттєвості в процесі аудиту // Національний університет “Львівська політехніка” – 2012 - №722 – с.225-230.
67. Слободяник Ю.Б. Державний аудит: Навч. посібник – ФОП Наталуха А.С., 2015. – 340 с.
68. Собко А. В., Кузьмінський А. М. «Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу». – К: Ельтон, 2005. – 253 с.
69. Соболева О. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку: порівняльна характеристика / О.Соболева // Економіка. - 2009. - №4. - С.16-20.
70. Сопко В. В., Завгородній В. П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / Київський національний економічний ун-т. - К., 2004. - 258с.
71. Теория бухгалтерского учета : учеб. пособие. для студентов вузов / Одес. гос. экон. ун-т ; Б. И. Валуев, Н. А. Лоханова, В. Д. Кубик [и др.] ; под. ред. Б. И. Валуева. - Одесса : Принт Мастер, 2002. - 272 с.
72. Тимофієва С.А. Облік оплати працівникам: порівняння за національними та міжнародними стандартами/ С.А.Тимофієва // Матеріали науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи. – Кам'янець-Подільський: 2015.- С.96-99

- 73.Ткаченко Н. М.·Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 6-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 982 с.
- 74.Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: Підручник. - К.: Знання-Прес – 2006, с.253
- 75.Усач Б.Ф., Душко З.О. та ін. Організація і методика аудиту - К.: Знання-прес, 2006. - 295 с.
- 76.Фінансовий облік 1 (частина I) Навч. посібник / За ред. Максимової В.Ф. Одеса: ОНЕУ, ротапринт - 2014. –384 с.
- 77.Фінансовий облік 1 Частина 2 Навч. посібник / За ред. Максимової В.Ф. - Одеса: ОНЕУ, 2015. – 345 с.
- 78.Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник. - К.: "Академія", 2002. - 672 с.
- 79.Черниш С.С. Економічний аналіз: [навч. посіб.] [3-є вид.] / С.С. Черниш. – К.: ЦУЛ, 2010. – 256 с.
- 80.Шаповал О. Бухгалтерське середнє (обчислення середньої заробітної плати згідно з Порядком №100) // Бухгалтерія, 2009, №21 (696).- с. 52-55
- 81.Шевчук Н.С.]; за ред. Н.А. Волкової. – Одеса, ОДЕУ, 2010. – 348 с.
- 82.Шульга Н. В. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів у системі управління діяльністю автотранспортних підприємств / Н. В. Шульга // Наукові записки : зб. наук. праць кафедри економ. аналізу ТНЕУ. – Тернопіль : ТНЕУ, 2006. – Вип. 16. – С. 293–294
- 83.Янковой А. Г. Математико-статистические методы и модели в управлении предприятием : учеб. пособие / А. Г. Янковой. — Одесса : ОНЭУ, 2014. — 250 с.